

Laparoskopik kolesistektomi yapılan hastalarda kusmanın önlenmesinde ondansetronun (Zofran) etkinliği#

Kenan YÜCE (*), Lütfi POLAT (**), Setenay DİNÇER (***), Yahya EKİCİ (*)

ÖZET

Amaç: Kapalı safra kesesi ameliyatı yapılan hastalarda ameliyat sonrası görülebilen kusmanın önlenmesinde 5HT₃ reseptör antagonisti ondansetronun (Zofran) etkisini gözlemek.

Yöntem: Dörtüyl Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Servisi'nde kapalı safra kesesi ameliyatı yapılan 90 hastaya tek kör, rastgele, ileriye dönük çalışma yapıldı. Hasta uyutulmadan hemen önce 4 mg ondansetronun damardan verildiği 39 hasta ondansetron grubunu, ilaç verilmeden önce takibe alınan 51 hasta kontrol grubunu oluşturdu. Ameliyat sonrası hastalar 24 saat süreyle kusma açısından takip edildiler. Sonuçlar X2 testiyle değerlendirildi.

Bulgular: Ameliyat sonrası 8. saatten sonra kusan hastamız olmadı. Ondansetron grubunda 6 hasta (% 15.4), kontrol grubunda 12 hasta (% 23.5) kustu ($p>0.05$).

Sonuç: Bu bulgulara göre laparoskopik kolesistektomi yapılacak hastalarda kusmanın önlenmesinde ondansetronun rutin kullanılması gereksizdir.

Anahtar kelimeler: Laparoskopik kolesistektomi, ondansetron, kusmadan korunma

SUMMARY

The effects of ondansetron to prevent vomiting after laparoscopic cholecystectomy

Objective: To observe the effects of ondansetron, a 5HT₃ receptor antagonist to prevent vomiting of the patients who underwent laparoscopic cholecystectomy.

Methods: A single-blind, randomised prospective study was held on 90 patients who underwent laparoscopic cholecystectomy in General Surgical Clinic of Dörtüyl State Hospital. 39 patients in whom 4 mg ondansetron was injected IV route before the induction of anaesthesia, made up the ondansetron group, while 51 patients in whom no drug was given made up the control group. The patients were followed 24 hours postoperatively to observe on monitoring. The results were evaluated by using X2 method.

Results: No patients had vomited of the 8th hours postoperatively. 6 patients in the ondansetron group (15.4 %) and 12 patients in the control group (23.5 %) had monitoring ($p>0.05$).

Conclusion: We concluded that there had been no use of ondansetron to prevent vomiting in the laparoscopic cholecystectomy patients.

Key words: Laparoscopic cholecystectomy, ondansetron, prevent vomiting

GİRİŞ

Endoskopik cerrahi alanındaki gelişmeler, hastanelerdeki yatak işgal oranlarını azaltmış, gününbirlik hasta oranını artırmıştır. Hastaların yalanmalarının az olması, erken ayağa kalkabil-

meleri nedeniyle dikkatler sorunsuz ameliyat sonrası dönemine yoğunlaşmıştır. Ameliyat sonrası dönemi zahmetsiz geçirmesi için hastayı ağrı, bulantı ve kusmanın vereceği sıkıntılardan korumak gerekir.

Kanser tedavisi sırasında sıklıkla görülen, serotonin (5HT) reseptör antagonisti ondansetronun (Zofran) cerrahi sonrası beklenen bulantı ve kusmanın önlenmesinde kullanılması fikri pekçok çalışmanın yapılmasına yol açmıştır.

II. Ulusal Endoskopik Laparoskopik Cerrahi Kongresi (14-16 Eylül, 1995) İstanbul'da sunulmuştur.

(*) S.B. Dörtüyl Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Servisi, Acil Servis, Dr.

(**) S.B. Karacabey Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Servisi, Dr.

(***) Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı, Dr.

GEREÇ ve YÖNTEM

Dörtyol Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Servisine başvuran ve aynı ekip tarafından kapalı safra kesesi ameliyatı yapılan 90 hastada ameliyat sonrası kusmanın önlenmesinde ondansetronun etkisini gözlemek amacıyla tek kör, rastgele, ileriye dönük çalışma yapıldı. Ameliyat öncesi tek doz 750 mg sefuroksim sodyum (Zinacef) damardan, diazepam 10 mg, atropin 1/2 mg kas içine verildi. Hasta uyutulurken pentotal, lystenon, halotan, azotprotoksit kullanıldı.

Hasta uyutulmadan hemen önce 4 mg ondansetronun damardan verildiği yaş ortalaması 42.5 olan 39 hasta (35 K, 4 E) ondansetron grubunu, ilaç verilmeden takibe alınan ve yaş ortalaması 44 olan 51 hasta kontrol grubunu oluşturdu. Açık kolesistektomiye geçilen, ilave ameliyatı ya da tedavisi olan hastalar çalışmaya alınmadı.

Ameliyat sonrası hastalar, hastaların hangi bölükten olduğunu bilmeyen hemşireler tarafından 24 saat süreyle, bulantı dikkate alınmaksızın, kusma açısından takip edildiler. Sonuçlar X2 testiyle değerlendirildi.

BULGULAR

Kayıtların değerlendirilmesinde ameliyat sonrası 8. saatten sonra kusan hastamız olmadı. Yapılan istatistiki çalışmada gruplar arasında yaş ortalaması açısından fark yoktu ($p>0.05$).

Otuzdokuz hastadan oluşan ondansetron grubundaki 6 hastada (% 15.4) kusma görülürken, ellibir hastadan meydana gelen kontrol grubunda 12 hastada (% 23.5) kusma görüldü $t=0.96$, $Sd=88$, $p>0.05$.

Bu bulgulara göre laparoskopik kolesistektomi yapılacak hastalarda kusmanın önlenmesinde ondansetronun rutin kullanılması gereksizdir.

TARTIŞMA

Laparoskopik kolesistektomi ameliyatı özel geliştirilmiş cihazlar, pahalı malzemelerin kullanıldığı şimdilik maliyeti yüksek bir ameliyat yöntemidir. Ancak hastanın, yara yeri komplikasyonlarının daha az olması, hastanede kalış süresinin kısılması ve kısa sürede işgücüne kavuşması maliyetleri aşağı çeken faktörlerdendir. Ameliyat sonrası ağrı, bulantı ve kusma başadilmesi gereken sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Ameliyat sonrası bulantı ve kusmanın önlenmesine yönelik yapılan çalışmalarda 4 mg dozundaki ondansetronun yeterli olduğu, 8 mg dozundaki ondansetronla aynı sonuçları verdiği, kas içine uygulama ile damardan verilmesinin sonuçları değiştirmediği gösterildi (1,2). Ameliyat sonrası 12 saatlik takibin uygun ve yeterli olduğunu gösteren yayın, çalışmamızla uygunluk göstermektedir (3).

Subjektif değerlendirmeler olabileceği için bulantı parametresi çalışma dışı tutuldu. Ondansetronun laparoskopik kolesistektomi yapılacak hastalarda; maliyetleri arttıracığından, hastaların çoğunun gereksiz ilaç almasına yol açacağından, kapsamlı çalışmalarda da başarısı sınırlı olduğundan ve çalışmamızda bu sonuca ulaşıldığı için kusmanın önlenmesinde koruma amaçlı rutin kullanılması gereksizdir.

KAYNAKLAR

1. Claybon L. Single dose intravenous ondansetron for the 24 hour treatment of postoperative nausea vomiting. *Anaesthesia* 1994; 49:24-9.
2. Pearman MH. Single dose intravenous ondansetron in the prevention of postoperative nausea and vomiting. *Anaesthesia* 1994; 49:11-5.
3. Suen TK, Gin TA, Chen PP, Rowbottom YM, Critchley LA, Ray AK. Ondansetron 4 mg for the prevention of nausea and vomiting after minor laparoscopy gynaecological surgery. *Anaesth Int Care* 1994; 2:142-6.

Alındığı tarih: 25 Mart 1998

Yazışma adresi: Dr. Kenan Yüce, S.B. Dörtyol Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Servisi, Acil Servis, 31600-Hatay